

Академічна добročесність у закладах освіти

Розробники курсу:

*Проректор
з науково-педагогічної роботи
Каганов Ю.О., znuhist@gmail.com*

*Проректор з наукової роботи
Васильчук Г.М., historyhena@gmail.com*

«...Кожен член академічної та освітньої спільноти повинен прагнути до чесності і поширювати це прагнення на інших учасників освітнього та наукового процесу, послідовно утримуючись від брехні, шахрайства, крадіжок та інших форм нечесної поведінки, що викривляють парадигму освіти і науки....»

*Бухарестська декларація етичних цінностей
і принципів вищої освіти в Європі*

* Цю листівку виготовлено за підтримки Відділу преси, освіти та культури Посольства США в Україні.

Точка зору, відображена у ній, може не співпадати з офіційною позицією уряду США.

Академічна доброчесність

Academic Integrity

Термін ***integer*** з лат. означає «довершений, повний, цілісний»

Integrity – «довершеність, повнота, цілісність» – означає такий психологічний стан людини, який характеризується її внутрішньою гармонією, стійкістю і послідовністю морального образу (Killinger 2010)

Академічна доброчесність – це відданість академічної спільноти, навіть перед лицем труднощів, шести фундаментальним цінностям: чесності, довірі, справедливості, повазі, **відповідальності і мужності**

(The International Center for Academic Integrity 2012)

Основні форми проявів академічної недоброчесності:

- плагіат (у тому числі самоплагіат);
- списування під час контрольних заходів;
- придбання з наступним поданням як власних результатів навчальної та наукової діяльності;
- академічне шахрайство;
- фабрикація/фальсифікація;
- надання відгуків/рецензій без належної експертизи;
- псування/саботаж навчальної або наукової роботи інших осіб;
- несправедливе співавторство;
- пропонування/прийняття несправедливої винагороди;
- конфлікт інтересів тощо

Проект Закону України «Про освіту»

**Стаття 6. Принципи державної
політики у сфері освіти та засади
освітньої діяльності
академічна доброчесність;**

**Стаття 42. Академічна
доброчесність**

Поняття академічної доброчесності

1. Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

2. Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право **і суміжні права;**
- надання достовірної інформації про **методику** і результати досліджень, **джерела використаної інформації** та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- **об'єктивне та справедливе оцінювання здобувачів освіти**

Ознаки плагіату (правило Фішмана)

ПЛАГІАТ – це

«коли певна особа використовує слова, ідеї чи результати праці, що належать іншому визначеному джерелу чи людині без вказування посилання на джерело, з якого вона була запозичена, у ситуації, в якій правомірно очікується вказування авторства оригіналу, з метою отримати певну користь, пошану, вигоду, які не обов'язково мають бути матеріального чи грошового характеру»

Fishman 2009, с. 5

Плагіат

Оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору.

Про авторське право і суміжні права, ст. 50.в

Оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворенню опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання.

Про вищу освіту, ст. 69.6

Плагіат

академічний плагіат - оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства під іменем особи, яка не приймала участі у їх створенні

плагіат – оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого наукового (творчого) результату, під іменем особи (учасника освітнього процесу), яка не є автором цього наукового (творчого) результату.

Самоплагіат

- 1) самоплагіат – відтворення у наукових виданнях без посилання на джерело власних раніше опублікованих у відповідних виданнях наукових результатів;
- 2) самоплагіат – оприлюднення у наукових виданнях (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових (творчих) результатів, отриманих автором, як нових наукових (творчих) результатів

Фабрикація

фабрикація - фальсифікація результатів досліджень, посилань у власних публікаціях, будь-яких інших даних, у тому числі статистичних, що стосуються освітнього процесу та наукових досліджень;

фабрикація – штучне створення вигаданих даних чи фактів, що стосуються освітнього процесу та наукових досліджень;

фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу та наукових досліджень

Обман, списування

обман - надання завідомо неправдивої інформації стосовно власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу;

списування – використання без відповідного дозволу зовнішніх джерел інформації **чи допомоги** під час оцінювання результатів навчання;

Хабарництво

хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна чи послуг матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної вигоди в освітньому процесі;

Неправомірна вигода – грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру, які обіцяють, пропонують, надають або одержують учасники освітнього процесу без законних на те підстав.

Оцінювання, саботаж

необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінок здобувачів освіти педагогічними та науково-педагогічними працівниками.

академічний саботаж – вчинення учасником освітнього процесу дій, що надають йому можливість отримати нелегітимну академічну вигоду, чи зменшити таку для інших членів академічної групи чи спільноти.

За порушення академічної доброчесності педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники закладів освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;
- позбавлення присудженого наукового ступеня чи присвоєного вченого звання;
- **відмова в присудженні або позбавлення присудженого педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;**
- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із закладу освіти (крім осіб, що здобувають загальну середню освіту);
- **позбавлення академічної стипендії;**
- **позбавлення пільг з оплати навчання (при навчанні за кошти фізичних осіб);**
- **припинення договору про оплату навчання (при навчанні за кошти юридичних осіб).**

За порушення академічної доброчесності заклади освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- позбавлення ліцензії на певні види освітньої діяльності;**
- скасування сертифікату акредитації освітньої програми;**
- скасування акредитації освітньої програми;**
- скасування акредитації спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій;**
- позбавлення права на отримання державного (регіонального) замовлення на підготовку фахівців;**
- скасування наукових проектів, що фінансуються за кошти державного (регіональних) бюджетів;**
- призупинення фінансування наукових проектів за кошти державного (регіональних) бюджетів до усунення виявлених порушень.**

Інші види академічної відповідальності учасників освітнього процесу, **а також їх відповідальність** за конкретні порушення академічної доброчесності визначаються спеціальними законами.

Заклади освіти можуть встановлювати додаткові види відповідальності за порушення академічної доброчесності відповідно до законодавства.

У випадках, передбачених законодавством, учасники освітнього процесу можуть притягатися до інших видів відповідальності за порушення академічної доброчесності.

Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності визначаються **правилами внутрішнього розпорядку закладів освіти** уповноваженим колегіальним органом управління закладу освіти з урахуванням вимог цього Закону та спеціальних законів.

Особа, яка притягається до академічної відповідальності, має такі права:

- 1) знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про притягнення її до академічної відповідальності;
- 2) знайомитися із **з усіма** матеріалами перевірки щодо встановлення фактів порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;
- 3) особисто або через представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;
- 4) оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності до органу, уповноваженого розглядати апеляції, або до суду.

Форми та види академічної відповідальності закладів освіти визначаються спеціальними законами.

За дії (бездіяльність), що цим законом визнані порушенням академічної доброчесності, особа може бути притягнута до **інших видів** юридичної відповідальності з підстав та в порядку, визначених відповідними законами.

Закордонний досвід

Кодекси честі закордонних університетів є продуктом освітянської культури, яка формувалася не одне століття. Її суб'єктом є вільний інтелектуал, який власноруч будує своє майбутнє

Кодекс честі як форма інституціоналізації системи цінностей навчального закладу, окреслення етичної моделі поведінки й діяльності кожного члена академічної громади, фіксації механізмів боротьби із проявами академічної недоброчесності

Кодекс честі – це сукупність моральних принципів, якими людина керується в особистій і громадській поведінці.

Кодекс честі науковця та освітянина – це набір правил або етичних принципів, що регулюють діяльність академічного співтовариства, заснованої на ідеалах, які визначають, що являє собою доброчесна поведінка в межах цієї спільноти. Кодекси честі є інструментом запобігання академічної нечесності.

Головна функція кодексів честі (етичних кодексів) – це формування системи соціальної відповідальності науковця та освітянина.

Участь Запорізького національного університету у Проекті сприяння академічній доброчесності

[Про Проект](#) [Університети-учасники](#) [Партнери](#) [Новини](#) [Діяльність](#) [Преса про нас](#) [Ресурси](#) [Контакти](#)

Проект сприяння академічній доброчесності в Україні
Strengthening Academic Integrity in Ukraine Project

Університети – учасники

Наша Місія

Участь Запорізького національного університету у Проекті сприяння академічній доброчесності

Контакти

Міністерство
освіти і науки
України

AMERICAN
COUNCILS

SAIUP

ПРОЕКТ СПРИЯННЯ АКАДЕМІЧНІЙ
ДОБРОЧЕСНОСТІ В УКРАЇНІ

STRENGTHENING ACADEMIC INTEGRITY
IN UKRAINE PROJECT

www.saiup.org.ua
www.americancouncils.org.ua
[www.facebook/saiupproject](https://www.facebook.com/saiupproject)
www.vk.com/saiup

SAIUP.org.ua